



ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ  
ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ



философско  
историческу  
факултет

**РЕКТОРАТ:**

ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България  
тел.: +359 32 261 261  
email: rector@uni-plovdiv.bg  
www.uni-plovdiv.bg

**ДЕКАНАТ:**

ул. „Цар Асен“ 24, 4000 Пловдив, България  
тел.: +359 32 261 433  
email: fif@uni-plovdiv.bg  
www.logos.uni-plovdiv.bg

**АНОТАЦИИ НА УЧЕБНИ ДИСЦИПЛИНИ НА  
МП ЕТНОЛОГИЯ И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО  
В ПН 3.1 СОЦИОЛОГИЯ, АНТРОПОЛОГИЯ И НАУКИ ЗА КУЛТУРАТА**

ЗАГЛАВИЕ	АНОТАЦИЯ
Визуализация и интерпретация на културното наследство	<p>Курсът “Визуализация и интерпретация на културно наследство“ разглежда културното наследство като система от образи, значения и практики, които се създават, интерпретират и комуникират в съвременния социален и културен контекст. Той свързва теоретични подходи от визуалната и интерпретативната антропология и семиотиката с приложни практики в културния туризъм и управлението на наследството.</p> <p>В рамките на дисциплината студентите се запознават с основни концепции като културата като текст, образ, знак и символ, както и с различни подходи за анализ и „разчитане“ на визуални репрезентации на наследството. Разглеждат се също така процесите на създаване на нови образи и на визуално представяне на културни обекти в различни контексти – музейни експозиции, туристически продукти, медийни и дигитални формати.</p> <p>Курсът има практическа насоченост и развива умения за критически анализ на визуални продукти, както и за създаване на концепции за визуализация на културно наследство. Чрез работа по казуси и разработване на собствени проекти студентите придобиват компетентности за интерпретиране и комуникиране на културни значения в съвременна интеркултурна и медийна среда.</p> <p>Moodle Course <a href="https://students.uni-plovdiv.net/course/view.php?id=1195">https://students.uni-plovdiv.net/course/view.php?id=1195</a></p>

<p>Визуална антропология</p>	<p>Курсът „Визуална антропология“ представя една от ключовите съвременни поддисциплини на социалната и културната антропология, която изследва ролята на визуалното в културата и в създаването и представянето на антроположкото знание. Той въвежда студентите в основните теоретични, методологически и епистемологични основания на визуалното изследване, като разглежда визуалните данни както като резултат от теренната работа, така и като обект на анализ.</p> <p>В рамките на курса се разглеждат различни форми на визуални материали – фотография, филм, дигитални образи, както и начините за тяхното създаване, организиране и интерпретация. Акцент се поставя върху връзката между визуалното и процесите на репрезентация, културен превод и изграждане на значения, както и върху критическите дебати за ролята на образа в антропологията.</p> <p>Курсът има силно практическа насоченост и включва разработване и провеждане на собствено визуално изследване, събиране на теренни визуални данни и анализ на съществуващи визуални продукти. Чрез работа с фотографии, филми и други визуални формати студентите развиват умения за анализ, интерпретация и представяне на културни процеси, както и за използване на визуални методи в изследователската и професионалната си практика.</p> <p>Moodle Course: <a href="https://students.uniplovdiv.net/course/view.php?id=106">https://students.uniplovdiv.net/course/view.php?id=106</a></p>
<p>Власт и култура</p>	<p>Студентите се запознават с основни аспекти на проблема за отношението между власт и култура. Основните теми в курса включват: антропологични теории и разработки, посветени на проблема за властта; власт и свещено; власт и политическо легитимиране; ритуалите на встъпване и утвърждаване на власт; “джендър” проекции на властта; отношението между власт, памет и история. В резултат на обучението студентите ще могат да се подготвят за анализ на социални и културни практики, свързани с проблемния кръг <i>власт и култура</i>. Курсът спомага за развиване на умения за критичен коментар по научни текстове и за прилагане на техния аналитичен инструментариум в интерпретирането на конкретни казуси.</p>

<p>Изследователски и приложни проекти</p>	<p>Курсът Изследователски и приложни проекти“ предоставя практическо въведение в разработването, управлението и представянето на проекти в областта на културата и културното наследство. Той запознава студентите с основните етапи на проектния цикъл – от формулиране на идея и избор на партньори до подготовка, реализация и оценка на проектни дейности.</p> <p>Обучението е ориентирано към практиката и се основава на подхода „учене чрез правене“, като включва работа с реални проектни формуляри и програми за финансиране. Студентите развиват умения за аргументиране и защита на проектни предложения, както и за ефективна работа в екип и мултикултурна среда.</p> <p>Курсът подпомага изграждането на компетентности за иновативно мислене, отговорно планиране и реализиране на инициативи в сферата на културния туризъм и местното развитие, подготвяйки студентите за участие в реални проектни практики.</p> <p>Moodle Course: <a href="https://students.uniplovdiv.net/course/view.php?id=105">https://students.uniplovdiv.net/course/view.php?id=105</a></p>
<p>Изследователски семинар</p>	<p>Този курс запознава студентите с основните правила за изготвяне на проект за магистърска теза: институционалните изисквания за този жанр и процеса на организиране на изследователската си дейност. Той цели да затвърди уменията на студентите да преценяват качеството на източници за самостоятелната им работа, да организират самостоятелно стъпките в изложението си, да разграничават слаби от силни аргументи и доказателства, както и да спазват етиката на самостоятелното академично писане.</p>
<p>Информационни технологии и културно наследство</p>	<p>Курсът съчетава полетата на информационните технологии, културата и културното наследство. Целта е да запознае студентите с влиянието на технологиите върху културното наследство, с употребите на технологични и комуникационни компетенции за изграждане на стратегии за изследване, съхранение, опазване и популяризиране на културно наследство. Студентите ще изследват и анализират</p>

	<p>разпространени практики на дигитализация на културното наследство, възможните целеви групи и подходите към тях, начините и формите на дигитализиране, както и основните изисквания и свързаните с процеса ограничения от различно естество. Специално внимание ще бъде отделено на отношението на Европейския съюз към дигиталното наследство и ще бъдат анализирани проблемите и постиженията в тази област на българските културни институции. Обект на интерес са новите културни форми, появяващи се директно в дигиталното пространство, както и възможностите, които те предлагат на основните актьори в сферата на културата – институции, индивидуални артисти, потребители. Особено внимани ще бъдат отредено на ролята на изкуствения интелект в областта на културното наследство. Практически занимания ще фокусират вниманието на студентите върху работа с казуси, изследване на случаи и анализ на проблеми в областта на <b>културното наследство и дигиталната среда</b></p>
<p>Историческо наследство и колективна памет</p>	<p>Взаимовръзката между историческото наследство и колективната памет най-ясно се проявява в полето на публичната история, чийто обект на изследване е начинът на съществуване на миналото в настоящето, по-точно в публичното пространство на настоящето. Целта на този курс е да запознае студентите, от една страна, с проблемите на историческото наследство и как то битува в публичната сфера. От друга страна, стремежът е те да натрупат знания, позволяващи им да дискутират и анализират връзките между реалните историческите събития и личности и мястото, отредено им в колективната памет на нацията. Ще се дискутират различните версии на миналото, които се създават и разпространяват като публична история, както и отношението между тези публични истории и личните версии на миналото, споделяни сред семейство и приятели.</p>
<p>История на идеите в етнологията</p>	<p>Курсът стъпва на няколко основни проблемни кръга: развитието на хуманитарното познание; еманципирането на етнологията в системата от социални науки чрез формиране на различни школи; динамиката на дедукция-индукция, етически-емически, позитивизъм-конструктивизъм, теория-терен-приложение.</p>

	<p>Целта е да се представят хронологично основните теми и идеи в човешките опит и мислене към виждането, разбирането и използването на “другия” и “другостта”. Водеща тема е динамиката на етноложкото познание при оформянето на различни школи.</p> <p>Успешно завършилите курса ще знаят най-влиятелните идеи в различните школи и направления в етнологията, и ще могат да: дефинират и сравняват различни идеи в етноложки / антроположки текстове; представят научен проблем; използват примери от историята на науката в съвременен контекст.</p>
Култура и дигитална среда	<p>Целта на курса е да запознае студентите с въпросите как дигиталната среда с нейните технологични и комуникационни особености влияе върху културата на всекидневието, а също и върху пораждането, разпространението и използването на различни културни форми. Разискват се проблеми, свързани с дигитализацията и глобализацията, киберпространството като утопия и дистопия, а и като среда за еволюцията на човека и културата.</p> <p>Програмата разглежда въпроси, свързани с дигитализацията на културата и по-конкретно на културното наследство и излагането му в дигиталното пространство. Студентите ще се запознаят с някои от най-разпространените виждания относно мотивите за дигитализация на културното наследство, възможните целеви групи и подходите към тях, начините и формите на дигитализиране, както и основните изисквания и свързаните с процеса ограничения от различно естество. Специално внимание ще бъде отделено на отношението на Европейския съюз към дигиталното наследство и ще бъдат анализирани проблемите и постиженията в тази област на българските културни институции. Обект на интерес са новите културни форми, появяващи се директно в дигиталното пространство, както и възможностите, които те предлагат на основните актьори в сферата на културата – институции, индивидуални артисти, потребители.</p>
Културни организации и политики в областта на наследството	<p>Курсът разглежда културните организации като ключови актьори в полето на културното наследство – музеи, галерии, читалища, архиви, местни културни центрове, неправителствени организации, професионални и общностни структури – и техните</p>

	<p>роли в опазването, интерпретацията и общественото използване на наследството. Акцентът е върху политиките и режимите, които рамкират дейността им: национално законодателство, стратегически документи, общински и регионални политики, международни актьори (UNESCO, Съвет на Европа, ЕС).</p> <p>Курсът проследява как наследството се конструира, валоризира и употребява в конкретни локални контексти. Чрез казуси от България и Европа студентите изследват напреженията между експертно знание и местни общности, между материално и нематериално наследство, между официални и алтернативни форми на памет.</p>
Музейна педагогика	<p>Курсът ще въведе исторически и теоретични рамки в три ключови области по темата: музейната комуникация, интерпретация и учебните процеси в музея. Ще разгледаме работата с различни публики (специален фокус върху детската аудитория) в музея през призмата на различните етапи от тяхното развитие. Практическият елемент ще присъства във всяко занятие под формата на уъркшопи. Заданията ще създадат реални ситуации при подготовката на образователни програми. С оглед на спецификата на програмата, част от комуникацията на курса.</p>
Музикален фолклор	<p>В контекста на развитието музикалният фолклор се разглеждат и анализират българските изследователски приноси в проучването на музикалният фолклор. Цел на лекционния курс е да даде задълбочено познание както за конкретната специфика на българския музикален фолклор, така и за културната значимост на музикалните елементи във фолклора. Прилага се антроположкият изследователски подход – изследване на човешкото поведение, създаващо музика в определена човешка общност. Изяснява се значението на музиката като носител на културна философия, интегрираща човешки общности. Музиката във фолклорната култура се разглежда като език, средство за общуване в различни комуникативни ситуации, белег за общностна културна идентичност. Анализират се моделите на музикално обучение, както и психофизическите параметри на музикалното изпълнителство.</p>

<p>Нематериално културно наследство</p>	<p>Курсът „Нематериално културно наследство“ запознава студентите с основните понятия, документи и подходи, свързани с нематериалното културно наследство, като поставя акцент върху „живите наследства“ и тяхното съхраняване, предаване и популяризиране. Той разглежда нематериалното наследство както като практика на общности, групи и носители, така и като поле на културни политики, институционални стратегии и международни ангажименти.</p> <p>В рамките на дисциплината студентите работят с ключови документи, включително конвенциите на ЮНЕСКО, и анализират различни казуси, свързани с идентификацията, документирането и опазването на нематериалното културно наследство. Особено внимание се отделя на връзката между институционалните политики и локалните практики, на ролята на общностите и на предизвикателствата, свързани с дигитализацията, авторските права, идентичностите и устойчивото развитие.</p> <p>Курсът има изразена практическа насоченост и включва учебно пътуване, в което студентите работят на терен като изследователи на културни наследства. Чрез наблюдение, участие в събития, анализ на документи и разработване на собствени проекти те придобиват умения за изследване, интерпретиране и представяне на нематериално културно наследство в различни професионални и обществени контексти.</p> <p>Course Moodle: <a href="https://students.uniplovdiv.net/mod/url/view.php?id=47069&amp;forceview=1">https://students.uniplovdiv.net/mod/url/view.php?id=47069&amp;forceview=1</a></p>
<p>Общности и наследства</p>	<p>Съдържанието на курса е разпределено в два блока. Първият е теоретично въведение към етничността, нейната динамика и ролята на културното наследство при нейното демонстриране.</p> <p>Вторият блок разглежда съвременната етнокултурна ситуация в България и представя различни общности чрез техните наследства.</p> <p>Целите са: 1. Да екипира студентите с теоретични постановки относно етничността; 2. Да помогне на студентите да разбират етничните различия и подобия чрез опознаване на културното наследство на общностите; 3. Да подготви студентите за работа с различни наследства и тяхното представяне.</p>

	<p>Успешно завършилите курса ще могат да: представят различни общности чрез културното им наследство и споделено/общо наследството на различни общности; изразяват аргументирано собствена позиция по проблеми, свързани с етничните общности и културното наследство.</p>
<p>Основи на културното наследство</p>	<p>Курсът запознава студентите със спецификите на културата и наследството и неговите видове. Представят се характеристики на институциите на културното наследство като регламентиращи, възпроизвеждащи и регулиращи разбирането за наследство. Разглеждат се проблемите свързани с опазване на наследството, като се анализират законите и нормативни актове в национален и международен контекст. Проследяват се локалните и глобалните политики, както и техните трансформации. Проблематизира се музеефикация на наследството, както и същността и развитие на музеите и представянето и употребите му в музейна среда. Разглеждат се връзките между локална национална идентичност и ролята на и употреби на културното наследство в конструирането на локални и национални общности. Туризмът и наследство е друг тематичен център, който бива представен в рамките на лекционния курс.</p>
<p>Практикум 1: Академично писане</p>	<p>Този практикум цели да развие уменията на студентите за самостоятелно писмено изразяване с оглед на жанровете на академичното писане. Съдържанието на курса следва хронологичния процес на подобна разработка, като първо се спира на контекстите, които определят формата (напр. институционални и образователни изисквания), след което преминава през етапите на създаване на обемна самостоятелна разработка от избор и ограничаване на тема, през планиране и организиране на дейността по изследването и написването, до създаване на структура за изложение, редактиране и преработване, до форматиране в завършен вид за предаване.</p>
<p>Практикум 2: Теренно изследване</p>	<p>Целта на курса е студентите да проведат антропологическо изследване и да приложат на практика методи на теренно изследване. Основата на курса е индивидуалната и екипната работа на терен, при която се осъществяват целите на изследването, преценяват се възможностите и избора на методи за</p>

	<p>събиране на емпирични данни. Студентите ще: прилагат на практика основни методи на теренно изследване; формулират изследователски въпрос/хипотеза; избират и обосновават подходящи за целта методи; планират теренно изследване; вземат неструктурирано интервю; правят етнографско описание на базата на наблюдение; съставят въпросници за структурирано интервю; водят теренни бележки; картографират.</p>
<p>Практикум 3: Етнология, технология, творчество</p>	<p>Практикумът „Етнология, технология, творчество“ разглежда връзките между материалната култура, технологичните процеси и творческите практики в традиционни, индустриални и дигитални среди. Курсът съчетава теоретични въведения и практически занимания, насочени към етнографско наблюдение и анализ на умения, техники, предмети и процеси като носители на културно знание. Чрез работа с материали, теренни мини-проучвания и разработване на собствен проект студентите придобиват умения за изследване и интерпретация на занаятчийски, художествени и технологично обусловени практики в контекста на културното наследство и съвременните социални и икономически модели.</p>
<p>Представяне на културното наследство</p>	<p>Обучението по дисциплината „Представяне на културното наследство“ комбинира теоретично обучение и практическа работа с цел цялостно усвояване на знанието и компетенциите. В лекциите се представят и дискутират ключови теоретични концепции, исторически и съвременни подходи за представяне на културното наследство, случаи и актуални теми. Семинарните занимания включват дискусии, насочени към критичен анализ на конкретни примери за музейни експозиции, дигитални платформи, регионални и международни практики, както и дебати по етични и социални въпроси.</p>
<p>Природна среда и наследство</p>	<p>Въпреки съществените екологични проблеми на новото време, все още съществува пропаст между хуманитаристиката и точните науки. Целта на учебния курс е да запознае студентите с основните изследователски полета в отношението човек-природа. Лекционната част представя хуманитарните перспективи към околната среда; връзката на културното наследство и природата; културен пейзаж. Ще се представят полетата на културната екология, политическата екология, екологическа антропология. Ще се търси връзката между антропологията и</p>

	<p>екологията в контекста на последствията от индустриализацията в българския контекст на социализъм и постсоциализъм. Практическата част на курса залага на изграждане на умения за идентифициране и анализ на казуси, относно човека и околната среда; критично осмисляне на интердисциплинарните полета на културата и околната среда.</p>
<p>Религиозно многообразие и културно наследство</p>	<p>Курсът разглежда религиозното многообразие като ключов елемент от културното наследство на човечеството. Основен акцент са трите монотеистични религии – юдаизъм, християнство и ислям – представени чрез техните основни вярвания, историческо развитие и културни проявления. Особено внимание е обърнато на религиозната архитектура (синагога, църква, джамия), свещените пространства, религиозните артефакти, текстове и художествени стилове (иконография, мозайки, калиграфия). Разглеждат се модели на религиозна коекзистенция, особено в балкански и европейски контекст, както и съвременни предизвикателства, свързани с управлението на културното наследство, религиозния плурализъм, опазването на сакрални обекти и ролята на институциите. Курсът развива интердисциплинарна перспектива, ситуираща религиите в пресечната точка между история, антропология, архитектура, културология.</p>
<p>Теория и методи на етнологичното изследване</p>	<p>Дисциплината е организирана на основата на разбирането, че теорията и практиката в етнологичното / антроположкото изследване взаимодействат “на зиг-заг” (по Томас Ериксен). В тази връзка, независимо от разделянето на съдържанието в два блока - теория и методи на изследването, илюстриращите примери в изложението постоянно препащат съответно към едното или другото поле. Теоретичната част представя, от една страна, основите на едно изследване в социалните науки с акцент върху променливите и тяхното измерване от научна (позитивистка) позиция, а, от друга, спецификите на етнографията като метод и на етнографския проект на изследване. Съпоставят се позитивисткият и конструктивисткият подходи (количествени и качествени изследвания, широкомащабни и маломасщабни изследвания, сравнения и описания). Обръща се внимание на теоретичните перспективи на</p>

	<p>изследването на променящите се културни контексти на социалния свят чрез „практиките“ „отблизо и лично“. Специално място се отделя на възможностите за използване на сравнение в конструктивистките изследвания и на спецификите на изследването на случаи.</p> <p>Успешно завършилите курса ще знаят: характеристиките, предимствата и недостатъците на основните методи на теренно изследване, основните елементи от едни проект за изследване, и ще могат да: формулират изследователска цел; избират и обосновават подходящи за целта методи; планират теренно изследване; провеждат неструктурирано интервю; правят етнографско описание на базата на наблюдение; съставят въпросници за структурирано интервю; водят теренни бележки; картографират; изразяват собствената си позиция по етнологички и антроположки проблеми и представят свои тези чрез езика на антропологията.</p>
Традиционни занаяти и наследство	<p>Курсът запознава студентите със спецификите на традиционните занаяти и индустриалното наследство и с техните видове. Разглеждат се проблемите свързани с опазване на наследството, като се анализират законовите и нормативни актове в национален и международен контекст. Проследяват се локалните и глобалните политики в сферата на разбирането, опазването, предаването и употребата на традиционните занаяти и индустриалното наследство и техните трансформации. Проблематизира се музеефикация и туристификацията на наследството. Разглеждат се връзките между двата типа наследство и локалната и национална идентичност. Представят се възможностите на традиционните занаяти и индустриалното наследство, които помагат за развитие на региони, за преосмисляне на пространства и за техните нови употреби. Възможностите за употреби на</p>

	<p>традиционните занаяти и индустриалното наследство в туризма са представени чрез примери.</p>
<p>Фестивали, събори и празници</p>	<p>Курсът изследва фестивалите, съборите и празниците като ключови форми на публична култура, социални и политически практики, които функционират в рамките на културните и наследствените политики. Обсъждат се процесите на „фестивализация“ и „събитийфикация“ на културата – как празничността се трансформира в културна, икономическа и символна стратегия на локално, национално и европейско ниво. Анализира се ролята на актьорите – държавни институции, общини, НПО, частен сектор и общности – в договарянето на наследството и в организирането на публични празници. Обсъждат се също туризмът, творческите индустрии, ритуалната и символна логика на празничните събития, тяхната връзка с културната идентичност и с европейското гражданство. В контекста на курса се работи с казуси от България, Европа и извън нея, с акцент върху методологията за културен анализ на празничните практики.</p>
<p>Фолклор и съвременност</p>	<p>Курсът разглежда съвременните форми на съществуване на фолклора и неговите трансформации в условията на модерността и постмодерността. Обсъждат се процесите на сценизация, институционализация, медийно посредничество и дигитализация на фолклорните практики. Специално внимание се отделя на концепцията за „изобретени традиции“ на Ерик Хобсбаум и на механизмите, чрез които културни общности, институции и изпълнителски ансамбли създават, легитимират и поддържат нови форми на „автентичен фолклор“. Курсът изследва ролята на фестивалите, фолклорните ансамбли, туристическите представления, националните и локалните политики на идентичност, както и хибридните форми в популярната култура.</p>